

QSO-bladet

Årgång 66 Redaktörer SM5GAG Claes SM5AFU Göran

Nummer 2 2023

Redaktörerna önskar alla God Jul och Gott Nytt År

Lite feedback

I sommarnumret av QSO-bladet skrev vi om löjtnant Simonsson. I den nya utställningen på Flygvapenmuseet i Malmslätt finns längst in en Tmr-vagn utställd. Vidare står det lite om honom vid Caproni-replikan. Tidigare skrev jag om japanska skruvmejslar. När jag i somras träffade vår störste Icom-reparatör, SM5FPD Roy, frågade jag vad han använde och svaret blev att Philips skruvmejslar passar utmärkt! När jag var på den trevliga Hamfesten i Handen hörde jag ett samtal bakom ryggen. Det var två för mig okända herrar som diskuterade LRAs föredrag om DARCNET. Ingen av dem var närvarade i Linköping! Det är ju kul när saker sprider sig. SM5GAG

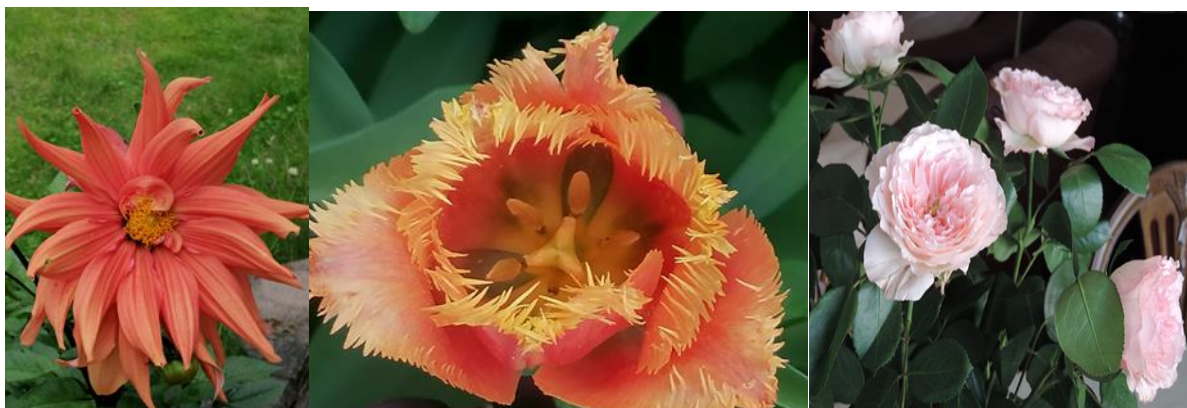
Året med radion 2023.

Hade väl inga stora planer för radioverksamheten inför 2023. Jag hoppades ändå att konditionerna skulle bli bättre och ge möjlighet till lite nytt för DXCC (bl. a. lyckas köra några nya läder på 30 meter. Det blir inte alltid som man tänkt, för under ett snöfall i mars la min gamla Tagra (10/15/20 vertikal) av efter att tjänat SM5PFY på de sju haven och sedan mig troget under många år. Autotunern stämde av den nästan till 0 SWR men knappt något gick ut i etern. Vid test med SM5ATP kunde han med svårighet höra mig. Det var bara att gå över på en 17 meters hembygd pinne som i samma snöfall förlorade motvikterna. Nu inträffade något oväntat. Ett bevis på att jag nog inte förstår det där med antenner. Jag hade huvudsakligen kört 17-meters QSO men också ett antal kontakter på 12 meter tidigare på hembygget. Då det nu var den enda antenn jag hade hemma i Linköping lyssnade jag också på andra band på den. Jag kunde inte låta bli att göra ett avstämningsförsök på 15 meter och fann att autotunern stämde av den mycket väl. På 15 meter körde jag FY, 9X, CY0, HI samt ett antal W och VE. På 17 meter loggade jag bl. a. V26, PJ2, 4U1, ett antal W och VE. På 12 meter loggade jag bl. a. A7, 9X, VK9, 9N, FK8, FY, KP4 och W och VE. Jag lyckades också av misstag ropa på en W-station jag hörde och han svarade direkt trots att jag hade lyssnat på 20 meter där stående vågen var mycket hög. Det kanske är så att Orr har rätt när han i sin wire antenna bok säger: "Antennae are like blondes. There are two types. good and better".

Vid månadsskiftet april/maj flyttade jag ut till sommar-QTH med förhoppning att de bättre antennerna och ganska störningsfritt skulle bidra till lite nytt på band och gärna några nya entities för DXCC. Det blev klen med det. Jag har upplevt kondsen ganska usla under våren/försommaren. På 12 metersbandet rapporteras huvudsakligen FT8 trafik på clustren. Vid ett tillfälle såg jag en station på clustret som inte körde FT8. Det var 4W6RU-expeditionen på Timor Leste. Jag ropade

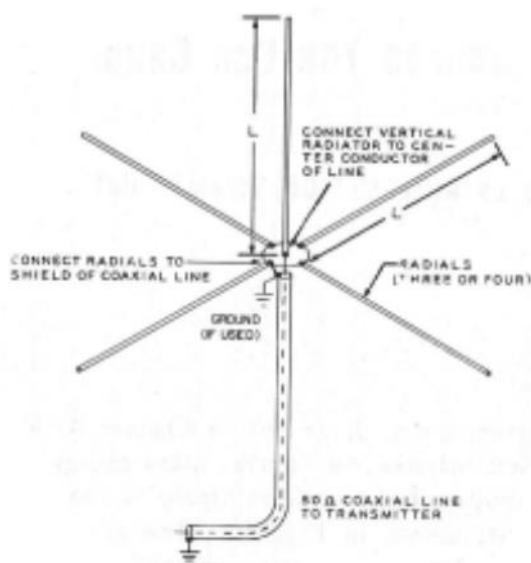
1,5Kc upp och fick svar direkt. Det blev ett nytt DXCC på band. På 30 meter har jag lyckats köra ett enda av ca 20 länder som jag listat och borde vara ganska lätta att ha kontakt med. Den stationen vill ha så mycket dollar för QSL så det får vara okonfirmerat. För att förstöra glädjen ytterligare har beamen börjat strula och måste tas ned för översyn alt. byte. Det kommer att ta lite tid och kräver assistans vid fällning av masten. Som tur är verkar det som den självläkt till viss del. Dessutom har jag lagt bort manualen till den antenn jag ev. måste byta till. Bengt -YOC har löst det problemet åt mig genom att fixa fram en kopia av manualen. Timmarna vid radion har inte blivit lika många som vanligt då XYL skadat ryggen och behöver en hel del assistans. Som gräddde på moset gick hon på öronen och bröt högerarmen, vilket inneburit ännu mer assistans.

Det har också blivit lite tid över för trädgården som är en annan hobby.

I mitten av oktober) blir det pendlande mellan sommar-QTH och hemma dito. 7300-an har flyttat tillbaka till hemma-QTH och enda antennen är 17 meters hemmabygget (utan radialer) som jag fortfarande förvånas över.

Besöken i schacket är nu enklare då jag inte behöver gå till ett annat hus, vilket jag måste göra på sommar-QTH. Å andra sidan är radion väldigt död både på morgon och kväll på de tillgängliga banden den här tiden på året. Det har ändå blivit ett par nya DXCC och ett antal dito på band.

Det enda nya entities bekräftat med QSL-

kort. Två ytterligare nya har bekräftats via LoTW.

Ovan: Hembygd Bilema metaspöantenn 18Mhz. Spröt o radialer L=3,9m 2,5 kvadrat högtalarkabel.

DX körda på BILTEMA 18 MHz metaspöantenn.

DXCC		18	21	24 Mhz
3B8	Mauritius			X
3b9	Rodriguez Islands			X
4J	Azeterbajan	X	X	
4W	Timor Leste	X	X	
9N	Nepal			X
9X	Rwanda		X	
A2	Botswana			X
A4	Oman		X	
A6	United Arab Emirates		X	X
A7	Qatar			X
CO	Cuba		X	
CT3	Madeira Islands		X	
CX	Uruguai		X	
CY0	Sable Island		X	
FH	Mayotte Island		X	X
FK	New Caledonia			
FM	Martinique		X	
FS	Saint Martin			
FY	French Guiana		X	
HI	Dominican Republic		X	
JA	Japan	X	X	
K	USA	X	X	X
KP4	Puerto Rico			
OY	Farao Islands			
PJ2	Curacao	X	X	X
PJ4	Bonaire		X	X
PY	Brasil	X		X
S0	Western Sahara			X
TJ	Camerun	X	X	X
V2	Antiq & Barbuda	X	X	
V3	Belize	X		X
VE	Canada	X		X
VK	Australia		X	
VK9-N	Norfolk Island		X	
YB	Indonesia			X

I loggen finns nu i slutet av året ca **650** QSO fördelade på **113** länder. Ca 80% på CV och 20% SSB. Det har blivit 20-tal nya DXCC på band varav **tre** nya entities

Försöken på 30 meter har varit misslyckade. I början av december kastade jag upp en tråd i närmaste träd utanför fönstret så nu kan jag i alla fall försöka igen.

Före WAS har jag kört alla 50 delstaterna men kontakterna med Idaho har jag aldrig lyckats få konfirmerade. Inte i år heller. Får försöka igen under Idaho QSO party den 11-12 mars.

QSL-kort från UA4WHX Vladimir Bykov (a world traveller for fun). Här från Saint Martin, med hans amerikanska signal FS/AC4LN. OQRS gick till SU9VB, hans QTH/Call i Egypten. Kortet kom från hans adress i Serbien.

Jag får önska en God Jul och ett Gott Nytt 2024

-Göran -AFU

Så har QSO-bladet fått ett fint bidrag från SM5ATP Conny. Redaktörerna tackar ödmjukt!

PIRAT

Vecka 50 2023 blev lite speciell.

Hittade för någon tid sedan några skrivelser i en förrådskartong, som avslöjar 50 år gamla försyndelser.

Kanske någon läste min skröna i cw-spalten i qtc tidigare i år.

Det var inte hela sanningen. Här kommer det jag inte avslöjade då.

1961 startade jag tillsammans med kompisar i Hagfors en piratradio.

Jag tillverkade sändaren och vi körde igång.

Vi låg på runt 100 MHz (den fq-en var inte i bruk då av statliga rundradion).

Grundschema var ett schema från dåvarande Hobbyförlagets "IKE-sortiment".

Det behövde modifieras för att kunna modulera ut FM-signal. Originalen gav bara AM.

Reaktansmodulering testades och befanns fylla kraven på hörbarhet i en standard rundradiomottagare med UKV/FM.

Utan att bli alltför teknisk, så var uteffekten ca 3-5 W i en vertikal vikt dipol som matades med 300 ohms bandkabel.

Den satt monterad på taket till en ungdomsgård i Hagfors.

I två år pågick det. Någon nitisk person tyckte inte att vi skulle syssla med detta.

Televerket och polis anlidade en radioamatör för hjälp med lokalisering av piraten.

Ingen nämnd, ingen glömd. Vi träffades senare men inget blodvite uppstod.

Ni som läste qtc, kanske minns att jag lärde mig cw 1960.

När piratverksamheten tvingades upphöra 1963, hade jag precis lämnat in ansökan till televerket om att få avlägga prov för cert.

Jag fick svar. De sa att p g a min piratverksamhet fick jag vara så snäll att vänta (karantän) ett (1) år innan jag fick chansen.

Jag började studera på Tekniska Gymnasiet i Karlstad i augusti 1964.

I dec samma år hade televerket (efter karantänåret) ordnat audiens till I2, dit jag blev kallad för avläggande av prov.

En kul historia. När jag skulle ta emot cw-provet, som sändes med en remsläsare, fattade jag ingenting.

Detta var väl inte internationella morsealfabetet. Jag bara fånstirrade och provförläggaren (en officer) pekade på min penna och skrivblock.

Jag tog av mig hörlurarna och försökte kväka fram att det måste vara något fel. Jag visste ju att jag klarade 125-takt.

Han stoppade remsläsaren och kliade sig i håret. Ajajaj. Han bad om ursäkt. Han hade vridit remsan ett halvt varv.

Nu gick provets krav på 80-takt som en dans. Han läste min nedskrivna text. Sen fick jag sända med handpumpen.

Han bläddrade igenom remsans blå bläcktecken. Läste av den och gav tummen upp. Godkänd.

Nu återstod teoridelen. Ett plomberat kuvert öppnades.

Jag besvarade alla frågorna och lämnade in ett annat kuvert som plomberades med min signatur över.

Det skulle skickas i ett ytterkuvert till Kungliga Telegrafstyrelsens Radiobyrå.

Jag fick besked strax efter nyår att mitt prov var godkänt för B-cert med cs SM4ATP. På den tiden måste man ha B i ett år innan man fick A.

Min studieekonomi räckte inte till att bli qrv förrän till hösten 1965.

Från firma Radio AB Ferrofon inköptes en surplus sändare som suddigt monterad i en väderballong.

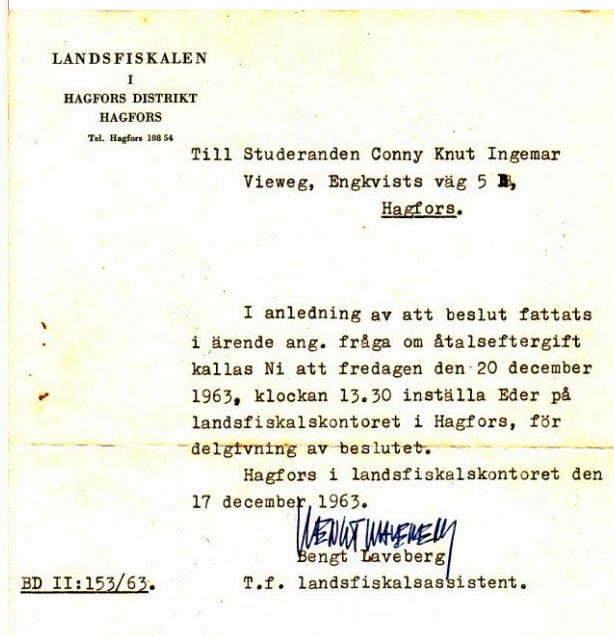
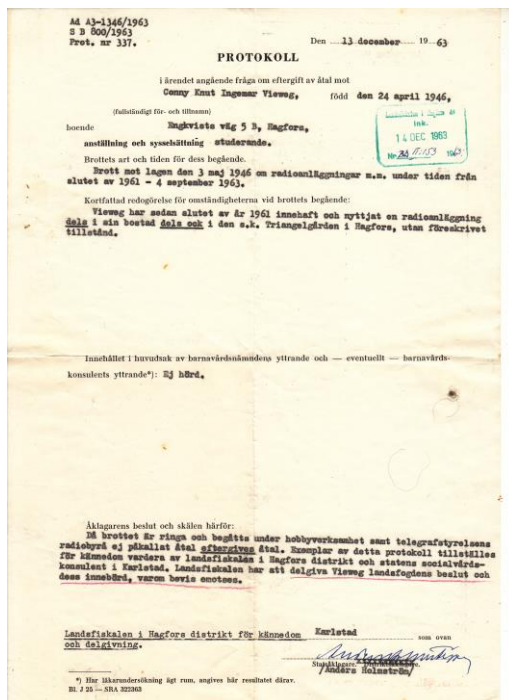
Några modifieringar och jag kom igång. Rx var en BC312M som jag tidigare köpt av en kompis. Den står nu som nostalgi i mitt garage.

Jo visst ja. Jag blev så småningom medlem i HASA, Hagfors Sändare Amatörer. Där var han redan medlem sedan länge. Ni anar väl vem.

Några kopior av dokument bifogas.

73 & GOD JUL

SM5ATP/Conny.

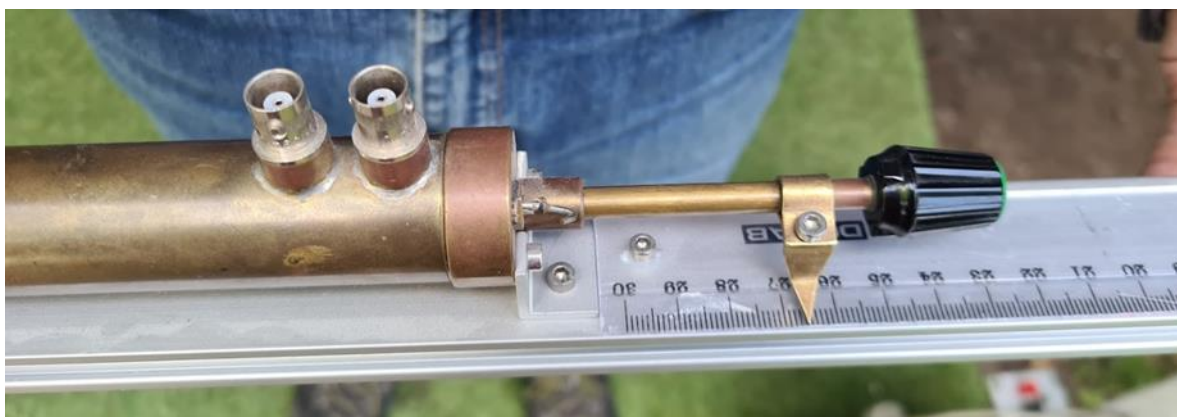
SM4DZR Christer demonstrerar hur en griddippa fungerar. Ett föredrag på Gammelvala i Brunskog.

Morgan SM6ESG på loppisen på Änga i september. Men vad håller han i?

Jo det är ju hans "cykelpump" som han svarvade för många år sedan! Med den kan man ju uppskatta en ungefärlig frekvens. Så varför det? Jo håll det enkelt. Enkla mätinstrument som inte går sönder. Ska man stämma av en krets till en inkommande överton så är det ju bra att veta vilken det är. Ingen spektrumanalysator eller nätversanalysator behövs. Så gjorde man på sextio och sjuttioalet när alla var fattiga men ivriga att komma igång på microvågsbanden!

Morgans uppmaning: Köp gamla mätinstrument som är möjliga att reparera!

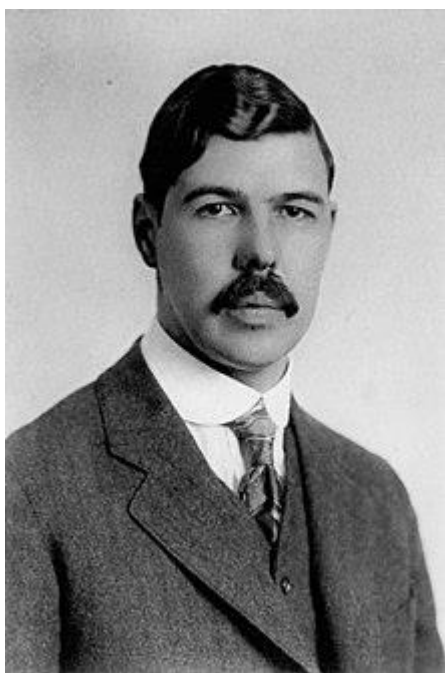

Såklart att man ska ha en haloantenn på bilen. Tvåmeter går bättre om man kör med horisontell polarisation! Morgan är med i SAAB klubben och bilen är såklart helrenoverad.

100 år

Ja en del radioapparater är nu antika. Det här är min äldsta radio tillverkad av Freed Eisemann (model Nr-5) 1923 på Brooklyn NY. Den har fem stycken UV201A radiorör. Konstruktionen är Louis Hazeltines neutrodyne. Dvs avstämda kretsar (TRF mottagare) men här är trioderna neutraliserade, därav namnet. Användaren hade ett besvärligt arbete innan det nymodiga underbara lyssnandet kunde ske. Alla tre rattarna måste stå i exakt rätt läge för att stämma av till rätt våglängd! Gagnade vridkondensatorer var inte uppfunna. Till radion kunde en hög-ohmig högtalare eller hörtelefoner anslutas. På den tiden hette det loud-talker inte speaker. Alltså som vi i Sverige fortfarande säger. SM5GAG

Louis Alan Hazeltine (August 7, 1886 – May 24, 1964)

100 år blir LUXOR 2024. 100 år blir Sveriges Radio 2025. Jag hoppas att det blir rikligen uppmärksammat!

Dollarn är dyr och som grädde på moset tillkommer moms, tull och postens avgift. Om man har gott om pengar och vill restaurera gamla apparater med radiorör kan man handla här.

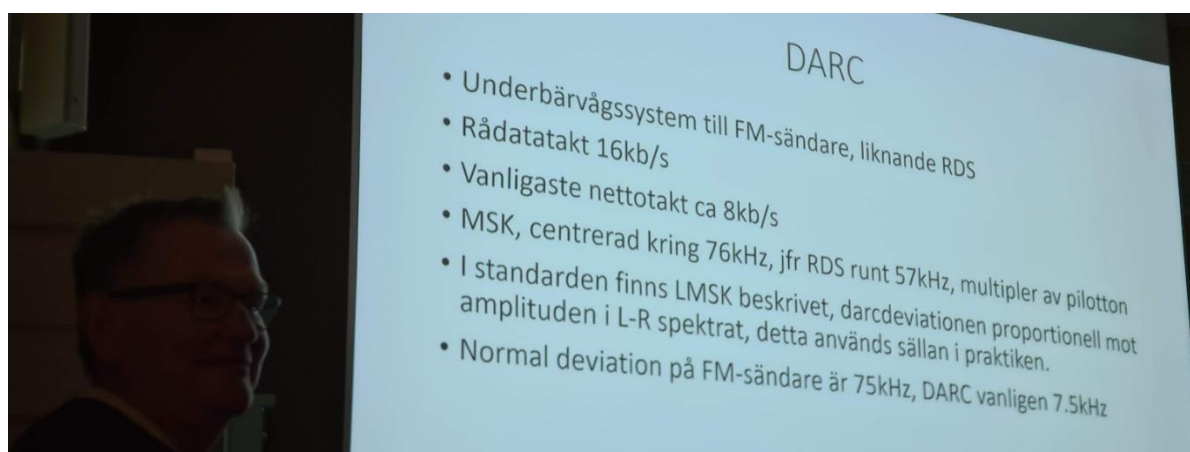
<https://www.tubesandmore.com/>

Här kan man se hur man kan montera en ny elektrolytkondensator inuti en gammal bär-kondensator!

https://lensprojects.com/2019/02/15/recapping-can-capacitors-in-antique-electronics/?fbclid=IwAR3UBshDfiy-WLbjkTpmnBIC7ygFBQkDNr6-dqEepY_7U0YyZj0isfOSe1k/

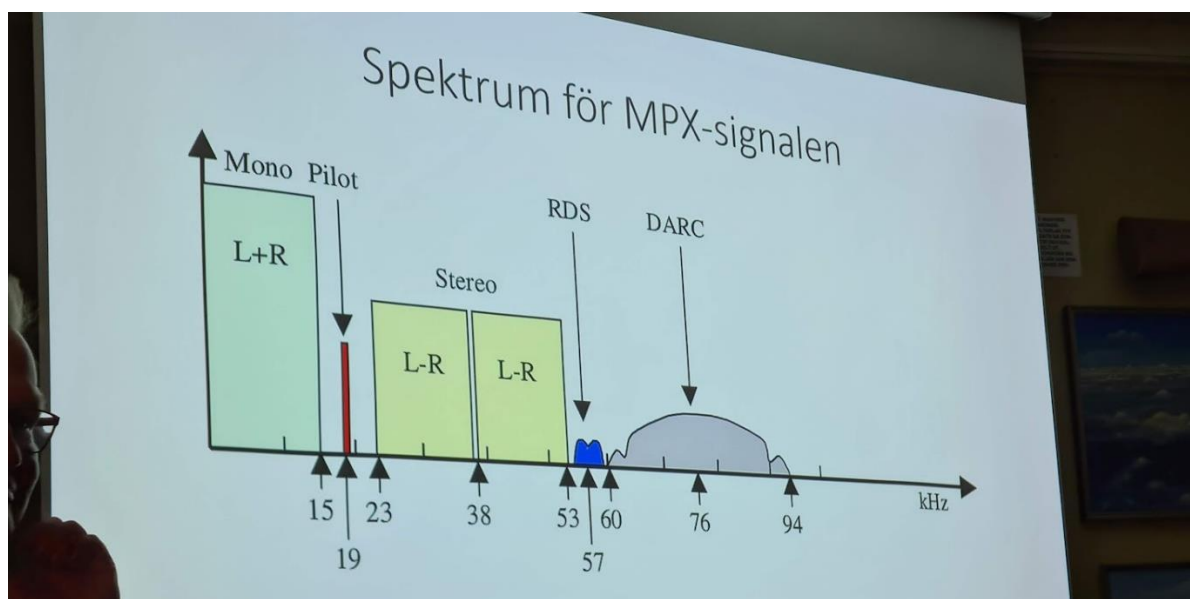
DARCNET

I oktober var Ingvar SM5LRF gäst hos LRA. Han hade ett intressant föredrag om Darcnet! Vi tackar honom.

DARC

- Underbärvågssystem till FM-sändare, liknande RDS
- Rådatatakt 16kb/s
- Vanligaste nettotakt ca 8kb/s
- MSK, centrerad kring 76kHz, jfr RDS runt 57kHz, multipler av pilotton
- I standarden finns LMSK beskrivet, darcdeviationen proportionell mot amplituden i L-R spektrat, detta används sällan i praktiken.
- Normal deviation på FM-sändare är 75kHz, DARC vanligen 7.5kHz

Virginia Hall (1906 – 1982)

Hon var amerikansk (SOE) agent i Frankrike under WW2 och senare åt CIA. Filmen A Call to Spy från 2020 handlar delvis om henne. Hon var amerikansk (SOE) agent i Frankrike under WW2 och senare åt CIA. Filmen A Call to Spy från 2020 handlar delvis om henne.

SEMESTERTIPS

Deutsches Museum von Meisterwerken der Naturwissenschaft und Technik

Är världens största tekniska museum och ligger i München. Det är väl värt ett besök!

Det mest intressanta föremålet som ställs ut tycker jag nog är detta radiorör!

1906 ansökte L. De Forest om patent för triod-radioröret. Det här är från 1913!

Museet har givetvis en besöks-amatörradiostation. När jag var där i höstas hade man fått denna kortvågsstation skänkt av R/S! Tyvärr har man inga vidare bra antenner.

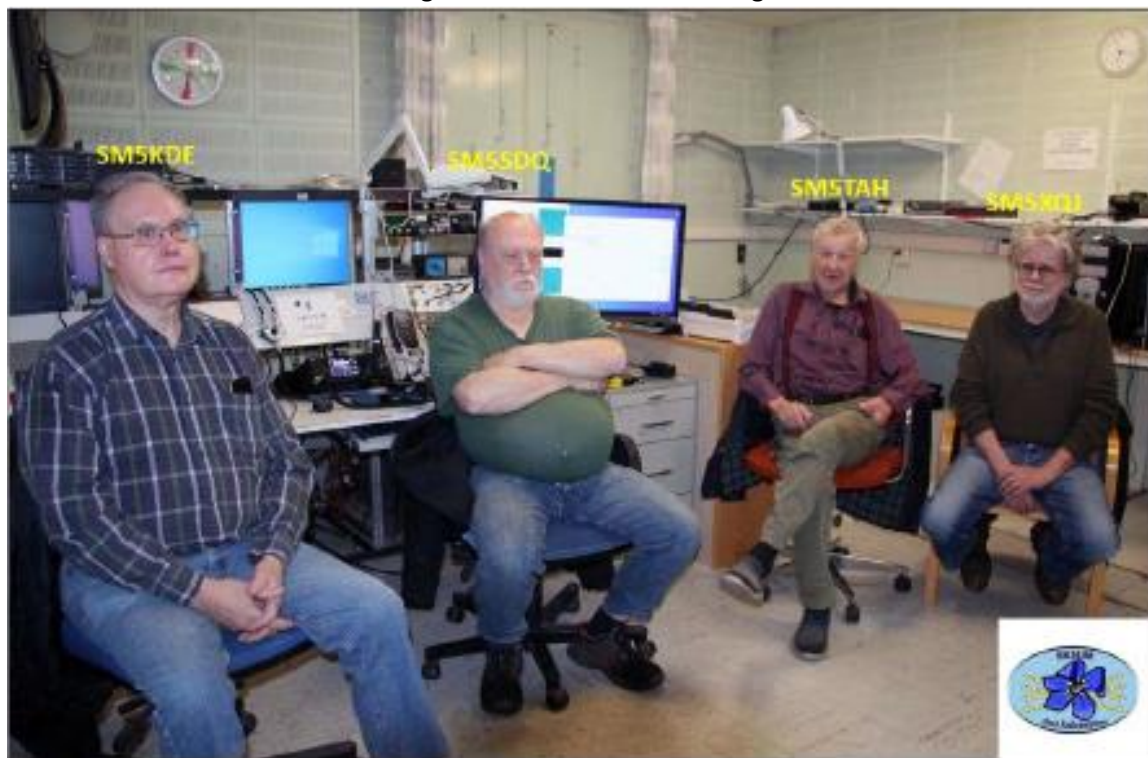

Om man är i München med familjen är det ju nära till vackra platser som Salzburg och Berchtesgaden! I Obersalzberg har man ett nybyggt "Dokumentationszentrum" dvs en utställning om när nazisterna tog över byn och byggde sina villor. Därifrån kan man komma ner i ett bunkersystem. Keelsteinhaus (Örnnästet) är ju också en turistmagnet. Där finns det gott om besöksmål och god mat för alla! Mitt emellan Salzburg och Berchtesgaden ligger den lilla byn Grödig. Den nås enkelt med buss från båda håll, bara att köpa biljett i mobilen och hoppa på. Där behövs inget blippande och bussarna gör rivstart! Där ligger det fina radiomuseet "Radiomuseum Grödig". Det drivs av entusiasten Hans Walchhöfer som gärna tar emot besök. Ett virtuellt besök kan även ske på hans hemsida. <https://radiomuseum-groedig.at/>. Där finns allt från gnistsändare fram till 1960-talets FM-radioapparater. Det makalösa är att allting fungerar och demonstreras!

SK5UM

Bland Flens radioamatörer SK5UM har man gedigen kunskap om gammal radioteknik. Men inte bara det – här finns ultramoderna och helt unika tekniska lösningar som skulle kunna spela en viktig roll i en krissituation när strömmen har gått och mobilnätet är utslaget.

I ett ödsligt skogsområde, högt beläget strax utanför Flen håller ortens radioamatörer till. Byggnaden är en gammal militär anläggning, och utanför finns olika master och antenner. Inne i ett rum fyllt med tekniskapparatur sitter en handfull radioentusiaster.

– Vi håller liv i alla våra system. Det kräver kontinuerligt underhåll och ständiga förbättringar. Och det blir ju mycket tekniksnack, säger Matts-Erik Ekström från klubben.

En av dem har en bakgrund som signalist.

– Jag var med i Frivilliga radioorganisationen från början, berättar Tony Englund.

Flera av de andra fick sitt radiointresse via privatradio.

– Jag skaffade privatradion på 70-talet och började, som många på den tiden, berättar Anders Karlsson.

– Jag hade en piratradiostation, berättar Jan Palmqvist.

Byggnaden där de huserar var tidigare en station som ingick i luftförsvarets operativa anläggning LOPRA. US10

– Det fanns ett antal sådana här stationer i Sverige som såg likadana ut, men nu finns nästan bara den här kvar. Den användes mest för väderrapporter via fjärrskrift, berättar Matts-Erik Ekström.

Stationen lades ner 1974 och efter det har både Hemvärnet och FRO, Frivilliga radioorganisationen huserat här, innan Flens radioamatörer flyttade in 2004.

Klubben har i dag 25 medlemmar.

Men om någon trodde att radioentusiaster bara ägnar sig åt nostalgi, så kunde det inte vara mera fel. Här finns bland annat Winlink 2000 ett system, som är unikt i hela Sverige.

– Med den här tekniken kan vi skicka ut e-post till alla användare som har en e-postadress, även om internet ligger nere i hela Sverige. Via radio söker den upp någon plats i världen där internet fortfarande fungerar och skickar den vägen, förklarar Matts-Erik Ekström. Det fungerar även om internet ligger nere och vid strömavbrott. Systemet är väl utbyggt ibland annat Norge, Tyskland och USA, och används i samband med kriser och katastrofhjälp. Men Sverige ligger långt efter.

Radioamatörerna har inlett samarbete med Frivilliga resursgruppen, FRG, i Flen, som aktiveras och kallas in att hjälpa till vid olika typer av kriser. Men från andra håll har det ännu inte varit något intresse.

– Vi har klarat oss för bra i Sverige och aldrig behövt ett sånt här system. Alla tänker att telefonen alltid fungerar, säger Tony.

Flens radioamatörer har också byggt egna repeater. En repeater fångar upp signalen från till exempel en mast och skickar den vidare, så att signalen når ännu längre. Det gör att de idag täcker in hela Sörmland med sitt system.

– Man kan använda en enkel handapparat och gå ute i skogen och prata nästan var som helst i Sörmland, förklarar han.

Här finns också en kortvågsradio som gör det möjligt att få kontakt med sändare över hela världen.

När Sörmlandsbygden hälsar på är det en användare från Österrike som ger sig till känna på kortvågsradion.

Flens radioamatörer har också ett system med reservkraft som gör att deras utrustning fungerar även i händelse av strömavbrott, och kan erbjuda kommunikationsmöjligheter även när mobiltelefonerna är utslagna och RAKEL-systemet slutat fungera.

– Vi har batterier som håller någon dag, tills vi hinner hit och starta dieselaggregaten, förklarar Matts-Erik.

Hela systemet går dessutom att fjärrstyra så att man inte ens behöver ta sig till lokalen för att styra deras sändare och mottagare.

– Så tekniskt sett är vi välförsedda. Men vi skulle vilja ha fler medlemmar. Gärna yngre också, säger Matts-Erik.

– Och fler kvinnliga medlemmar, säger Anders.

--Klubben har en egen webbsida www.sk5um.com och en egen Facebook sida

<https://www.facebook.com/groups/sk5um>

SM5TAH Matts-Erik

SMA momentnyckel

**5/16" for SMA Torque Wrench for
RF Connector 8 in·lbs (0.9 N·m)**

1. Check the torque value regularly

**2. Standard trial, to prevent reaching
the protection value but still continue
to be enforced**

**3. Do not connect an extension to the
end of the wrench to avoid damaging
the torque wrench**

Det hände sig att jag köpte denna produkt från Amazon. På ett klubbmöte skulle vi se om den gick att justera ned den till 0.6 Nm. Med en kallibrator visade det sig att den redan var inställd för detta moment. Det vill säga lita aldrig på vad som sägs om produkterna!

“An expert is a person who has made all the mistakes that can be made in a very narrow field.” - Niels Bohr. Don't worry about making mistakes. Mistakes aren't things to be discouraged, instead they should be learned and cultivated.

Radiomuseum I kil, Ett semestertips I Sverige

Christer Falkenström SM4DZR har ett privat radiomuseum i värmäländska Kil. Det är värt ett besök.

Där finns radio, tele och flygburen utrustning. Tex APR-4 som nog bara går att se där!

Kontakta honom innan besök.

På bilden nedan demonstreras ett inflygningssystem från WW2.

Från vänster SM4FPD Roy, SM4DZR Christer och SM5DK Lars-Erik.

SM5GAG Claes